

Előfizetési ár: egész évre 12 frt. félre 6 frt. negyedévre 3 frt.
Beiglatási díj: 6-hasábos petit-sor 5 kr., bélyegdíj minden beiglatásért 30 kr. — A „nyílt-tér”-ben 4-hasábos petit-sor 20 kr.

Megjelennek minden kedden, csütörtökön és szombaton.

Az előfizetési pénzek s a lap kezelését illető minden tárgyak a kiadó-hivatalhoz (Első magyar egyesületi könyvnyomda, 3 korona-utca, 18 sz. a.) intézendők. — Bérmentetlen levelek el nem fogadottnak.

Pest, october 9.

Midőn mi a sebesen haladó s sürgetve zaklató időnek befolyása alatt készületlenül, ugyszólva rögtönözve szerény lapjainkat megindítottuk, csak azt éreztük, miszerint van hazánk beléletének szervezetében egy organikus rész, mely tétlen és szenvedő; s míg politikai orvosaink a rendetlen lik-tetések jelenségeit külső befolyások hatásaiiban keresik, mi az organismus felbomlott rendében látjuk azt.

Ha ezen organikus rész sinlő állapotára nem figyelmeztünk, míg idő van, s segítni lehet, igen világosan áll előttünk, hogy a megbomlott szervei rend oly devastatiókat okozhat a nemzettestben a mulasztás által, minőket az emberi testben mindennap látunk, s mire ha végkép felismertetnek, kimondja az orvos a végzetes „incurabilis” szót.

Korunk a rendezkedés s alakulási vajadás korszaka. A mult század decomponáló befolyása alatt megbomlott minden, s e századra szállott a nagy gond a mult idő rojtaiból összeállítani az új viszonyok kapcsolatát.

Mai időnk s korunk csak egy nagy kérdőjel!

Mi van ma, mi kérdés ne volna?

Világrészünk egész consistentiája csak egy nagy kérdés, felfoszolva a megoldás rendje miatt apró szakaszokra, mint: olasz kérdés, német kérdés, keleti kérdés, lengyel kérdés stb., s a kérdések óriás alakját látjuk elvonulni Európa minden országain fenyegetve a multat, intve a jövőre.

Nem épen így vagyunk-e a kérdésekkel, ha a nagy európai egyetemről szemünket az egyes népcsaládok benső életére vetjük?

Melyik azon boldog nép, melyre e kor nem mért volna nehéz megoldások komor gondjait.

De alig van Európában, tán a világon nép, melyet a megoldások özöne egyszerre úgy elborított volna, mint minket.

Merre csak tekintünk, kül és bel viszonyainkban minden rendezésre vár, minden megoldásért kiált.

Küliértkezéseinkben szerencse járt velünk. Kormányunk s törvényhozásunk küldöttsége mérhetlen horderejű vívmányokkal tért meg Bécsből. Szövetségi viszonyunkban az önállóság formáinak helyes megalapításában bámulatos haladást tettünk előre.

Apáink az örökös védelem esatáiban az élet ösztöne által működték állami ügyeikben, contemplatiókat a zaj és baj nem engedett.

Mi a vajadások izgalmai közt, de esendben élünk, s benső tudalommal kell lépéseinket intéznünk.

S míg küli viszonyaink fejlődésében szerencsésen haladunk, nem szabad háznunk benső családi kérdéseit felednünk s odánunk, mert mit használ küliértkezéseink minden szerencséje, ha benn a test sinlő s sorvatag.

Ezen benső családi kérdéseink közt nem

első és legfontosabb-e a katolikus kérdés?

Az európai diplomatiának, mely e korban annyi vereséget szenvedett, gyakori főgása volt, létező ügyeket, hogy gondjait távolítsa, tagadni.

Ovakodjunk e hibába esni. A katolikus kérdés megvan, ezt sem tagadni sem odáni nem lehet többé; s vagy megoldjuk magunk tapintattal, vagy megoldódik magától, kívülünk s nélkülünk.

Azzal, hogy hallgattunk, hogy senki nem hozá szönyegre, az ügy nem aludt el, a kérdés nem oldatott meg; sőt az életfejlődés ment feltartóztatlanul előre, mi készületek vagyunk, de a megoldás szüksége is égetőbb lön.

Bár oklunk korunk szerencsétlenségén, mely nagyban és kicsinyben intő jel gyanánt áll előttünk.

Olasz és német kérdés nem oldatott meg, de megoldotta magát a kard élén.

Nálunk a szabad föld, jogegyenlőség, s megannyi organikus kérdés nem oldatott meg, míg idő volt, s megoldotta magát 848-ban.

Nyolcz millió nép legfontosabb érdeke el nem vitatható ügy, mely megoldást vár s ha mi nem nyúlunk hozzá, míg az idők nyugalma kedvez, a dolgok kényszerű folyamában nem történhetik egyéb, mint történet mindenkor s mindennel, mi elmulasztva lön.

És ez ügy államéletünk fejlődésére mélyebb jelentőségű, mint egyelőre sokan sejtethetik.

Mindig hallottuk emlegetni a magyar kath. papság nagy hatalmát.

És mert a kath. papság lelki hatalma Istentől van, s mindenütt egyforma, a magyar klerus felemlegetett kiváló nagy hatalma tán másban rejlett?

Kétségkívül azon befolyásban, melylyel milliók nevelésére s képződésére, egyházaira birt, s az eszközök azon nagyszerűségében, melylyel rendelkezett.

Nyolcz milliót meghaladó néppel közvetlen napi érintkezésben vannak egyházi lelkészeik s tanítóik által, és könnyen 100 milliót erő alapítványok felett rendelkeztek.

Ez bárkinek kezében nagy hatalom. És e hatalomnak nincs most jogos gazdája.

Tűrheti-e a statusérdek, tűrheti-e a nemzeti szabadság érdeke, hogy e hatalom a kormány kezében állandósíttassék?

Ha a magyar kultuszminister valamennyi kath. egyházra s tanintézetre közvetlen befolyással bír s oly roppant anyagi alapról rendelkezik, mi nővi itt ki magát szükségkép?

És e cultuszminister ma b. Eötvös, holnap — ki tudja ki?

Kételkedünk-e, hogy a katolikus kérdés az összes hazai fontos kérdése, melynek horderejét ma sejtethjük, — de holnap bizonyosan érezni fogjuk, ha megoldatlan hagyjuk. —

Ezen benső családi kérdéseink közt nem

Bécs, october 8.

Kossuth újabb föllépése a Pesti Naplóban már az itteni körökben is ismeretes s beszéd tárgya.

Okoskodásain s felfedezéseim itt nem tudnak eleget bámulni. Kettő levelében nagy feltűnést okoz:

Egyik, hogy állítja, miszerint a bécsi körök haragját s a magy. ministerium erőyes közbelépését nem a korona egységének s kapcsolat épségének nagyon is evidens megtámadása, hanem az provo cáta volna, hogy ő vázji levelében önököt a háborútól óvakodásra inti.

Másik azon felfedezés, miszerint a közösgyi transactio lényegesen támadó és nem védelmi természetű.

E föllépésnek önök igen sokat köszönhetnek, és mi immen sokkal világosabban láthatjuk, mint önök ott, mennyire használ önök ügyének e támadás.

Senmi sem volt volna képes önök benső erejéről jobb véleményt kelteni, mint egy itt legalább félt ellenség ily hirteleni Flankenbewegungja.

Mig Kossuth első támadó föllépésénél az ügyes hadvezér ritka tapintatával választja meg a hadműveleti positiót, míg az önök gyöngeségeiből — mint beolvadás, függés az osztráktól, jogfeladás s több ilyekből álló halmok közt vesz positiót s ezi megerősíti azon futó bástyákkal, melyeket az európai conjuncturak kedvező kilátásaiból emel, — eddig féltették itt önököt.

Hiában, a multak emléke, a jelen nyomása még sok embert nyugtán tart önökél, s ha ehhez a jövő biztatásai szegődnek, nem csudáljuk, ha sok ember agya megzavarodik, étvágya feltámad, önbizodalma, melyben önök ugysem erősek, még inkább csökken. Mi bizony, mi türesz tagadás, komolyan féltették e támadásokban önököt.

A föllépés, mit önök erőye kifejtett, biztató volt ugyan, de a kimenetel előttünk még igen kétes. Mert az ellenség positiója kétségtelenül erős, a megszokott tárogató csalóka hangja önök népénél igen csábító.

És e kétségünk és félelmünk még soká tart hat, ha az ellenség sebes fordulata a csata állását előttünk egyszerre fel nem deríti.

De midőn látjuk, hogy önök első védelmi esatázására az ellenség kiszáll hatalmas positiójának védelmei s bástyái közül s nyílt térségen foglal állást, ez nagyobb szellemi győzelem önökre, mint egy nagy csata diadala.

Mert itt így okoskodunk egyszerűen: ha az ellenség nem birt azon erős positióban önöknek ártani, hol a nemzet minden gyöngeségeihez fordulhatott, hol az önállóság becsvágat, a beolvadás félelmet, a függés megaláztatását s mindent mi önök sensibilitására hat a esatarendbe állít; ha nem birt önök táborában nagy desertiókat eszközölni azon ábrándok káprázatival, miket a fennebbiek háttérben az európai conjuncturak ködkepeiben mutogata, azon positióban, melyet most elfoglal, nemcsak nem ártat önöknek, de veresége — bevégzett tény.

És önök alig képzelhetik, a dolgok e fordulata itt önöknek mennyit használ.

Önökkel a szerencse jár. Önök művein az Isten különös kegyelme mutatkozik. Mióta önök kibékültek, egyik szerencse a másikat követi.

A kibékülés önálló kormányt adott. E kor mány feladata emberfeletti. A leguagyobb szerű genialitás, a legtevékenyebb erőesség, a legmélyebb bölcsesség s tapintat, mely töretlen után is megtalálja egyszerre a helyes irányt, nem képes megállni a létező bonyodalnak óriás nehézségei ellenében, ha a szerencse oly bámulatosan nem szövetkezik önökkel.

Mi önök helyzetét leginkább fenyegette, az a financia állása s az anyagi kimerültség volt. S ime az Isten ép ez időben ad önök hazájának oly kedvező évet, minő még soha sem volt. Mikor adott a gabna kivétel Magyarországnak valaha oly óriás összegeket, mint most?

S ha önöknel nem fogják eléggé fel e roppant előny kedvezéseit a mai helyzet szilárdítására, itt Bécsben tudják az emberek mérlegelni ennek értékét. Itt tudják, mit tesz e két hatalmas szó: van kenyér van pénz — a népnél.

Ez egyik mérhetlen szerencse.

És midőn önök közösgyi transactioja — még egy alakatlan embryo-ellen megindul minden oldalról a kemény támadás, s az ember egy ujon-szülött, életet-kérő, még csak eszmében létező lény ellen minden oldalon csak ellenséget lát, megtagadja otthon a család egy része, itt csak gyanu és ellenszenvel várják, külföldről épen megátkoz-zák önök földieit: akkor szép eszedesen ide jönnek s itt a közösgyi gyermeket úgy megnövesztik s egy megizmosodva viszik vissza Pestre, hogy ott is, itt is szeme szája eláll mindenkinek, mi lett oly hirtelen az alakatlan győne teremtményből.

Nem nagy szerencse e ez?

És itt ismét mélyebben érzik az emberek önök vívmányainak mérhetlen sulyát. Itt értik, mit tesz az, hogy önök egyenlő joggal s teljes paritásban döntenek velők, és minden kiadott forintból csak 30 krt fizetnek. Itt értik, mit teszen az, hogy önök 10 évre 30 millió contingens ajánlottak az állam-adósságokra minden másnemű kötelezettség nélkül. Itt értik, mi az önökkel kötött vámszövetség értéke az állami függetlenség mérlegében.

A dualisticus egyenlőségben nyugvó államszervezet új alakja most merül fel szemünk előtt, s ha nekünk is nem kellene multunk képeitől s annyit hagyományos ábrándainktól megválni, már az új hódító lábainál vullanánk megadást.

Tanuljunk a pénzzel bänni.

Ha viszonyaink mindazon ezer ágain végig tekintünk, melyekkel a szellemi ügyek az anyagiakkal összefüggnek, és melyek gyökeres átalakításra várnak, alig tudjuk magunkat a választásban elhatározni.

Itt mozgassunk, amoda nyuljunk, melyik előbbvaló? így töprenkedünk.

Nálunk majd minden primitiv állapotban van még. A tapasztalásokat drágán vásároljuk s mégis kevésbé hasznosítjuk.

Bevonattunk egy újabb polgárosodás gözkörébe rohamosan, az egészen új viszonyok sajátosságait mulasztjuk felismerni, s követkeéseinek nyomása alatt szenvedünk.

Uj világ s régi fogalmak nem férnek össze.

Nekünk bele kell magunkat az új viszonyok exigentiába találni, vagy — elpusztulunk.

TÁRCZA.

Történelmi tanulmányok.

A bécsi Camarilla és a magyar forradalom.

II.

Hogy a történelem tanulságos legyen, kiváló gondot és hűséget követel nagy catastrofális események rugóinak fűrkészete s fejlődésének hű eseteleése.

Magyarország valamennyi szabadságharczait közt egyik sem volt — tekintetbe véve a kort s — véresebb, áldozatokban pazarabb, kimenetelében végzetesebb, mint a 1848-ki. Fajlázadása kezdővén, már már fajirtás színét ölté magára, mitől korunk polgárosodása leginkább megborad.

Legfontosabb történelmi kérdése ennelfogva nemcsak az, ki vagy kik voltak e catastrofa okozói, de az is: a szerencsétlen háborúnak, melynek első kitérésai már vérfagyasztók voltak, nem lehet e elejét venni?

Kiket ér az indítás, de kiket a mulasztás vádjja?

Sőt az utókor, mely mindentit a kitört harezok

indító okait keresi, s a létező társadalmi bajok mellett a szereplők egyéni befolyását is fűrkészi, épen e nagy catastrofa előzményeinél vizsgálódásaiban egy történelmi tény előtt megdöbbenve állapodik meg:

Politikai s társadalmi bajok nyomára nem akad!

Hiába keresend ez időszakban politikai sérveket jogainkon — nem találnd német generalisokat kik az országban garázdalkodnak, — szóval a „reerudescent inelytae gentis vulnera” ez időben nem talál anyagot.

Ellenkezőleg országunk közjoga soha szélesebb alapot nem nyert, állami létünk soha biztosítottabb nem volt, mint 1848-ban. Uraivá lettünk hazánk minden vlzonyainak.

S még is forradalom tört ki.

A rácz lázadás, pár megye határai közzé szorított s localizált baj, indokolhatott hadak küldését, melyel a rend helyre állitatik, de nem forradalmat.

A horvát bán pártitése s a horvátok betörése indokolhatott védelmet és védelmi harezot; bejött Sz.-Fehérvár nagy pusztítás nélkül s a Surokói lezke után sietett fel Bécsig —

A védelmi harez pedig még nem — forradalom.

Mi vitte hát a nemzetet a végletekre, minő rugók működtek a dolgok végső elmérgesedésére, melyek a nemzetet a forradalom örvényébe, a dynastiát a kilbeavatkozás veszélyhez helyzetébe jutatták?

Kövessük az események folyását s keressük a feleletet azokban.

Az tény, hogy a bécsi kormány a marcziusi engedményekkel kibékülni nem tudott.

Az is constatirozott tény, hogy a támadást el lenünk Horvátországban, a Bánságban és Erdélyben a bécsi kormány szította.

Mit akart tehát föllünk ezen titkos támadásai val? ez a történeasz vizsgálódásainak tárgya.

Már kifejtettük, hogy az alkotmány teljes megsemmisítése, a beolvasztási vágy az időben a helyzettel meg nem férő téves feltevés.

Mi volt sajátkép akkortájban célja a bécsi kormánynak, ezt világosan és elégszer kimondotta. Kimondotta a Jelascian bánnali alkudozásokban. Kimondotta ministereinknek valamennyi kiegyenlítés kísérletnél. Kimondotta körülmenyesen az augusztusi államirratban. Ez volt:

Osztozás az államadósságokban.

A had és pénzügyministerium elklönözésének feladása.

Ezen bécsi követelések alapbani méltányosságát ma már a történet igazolta.

A korona és nemzet közti kibékülés tárgyat épen e kérdések tevék akkor és most.

Lényegökben épen ezek voltak a kitört háboru okai, s a történeti hűségnek tartozunk avval, hogy e pontokat kellőleg megvilágítsuk, mert ebből fog kiténni, hogy a magyarosztrák háborúnak sajátképi alapja hiányzott, de a bécsi kormány balfogásai kezére dolgozván nálunk a szenvedély

s becsvág merész vállalkozásainak, vitték s so dorták a nemzetet a forradalom örvényébe.

Vegyük ennélfogva elemzés alá ama hires és végzetes emlékiratot, mely 1848. augusztus 31-én egy király kézirat kíséretében a nádorhoz küldetett:

„Ezen kézirat melléklete — így szól hazai történeaszünk — ivekre terjedő emlékirat a bécsi ministeriumtól, mely két fő pontra vonható össze.”

„Egyike az: hogy Magyarország köteles részt venni a monarchia fentartására tett államadósságokban.”

„Másika azt igyekszik megmutatni, hogy a martiusi törvények azon része, mely a monarchiát közösen illető tárgyakat érinti, u. m. külügy, had, pénz és kereskedelem különválasztva a sanctio pragmaticával ellenkeznek, a monarchia lételét veszélyeztetik.”

Ez — történeaszünk saját szavaival — ama végzetes emlékirat értelme. Lássuk már most, mit követel a bécsi ministerium, s éljünk ismét az idézett kűttő szavaival:

„A marcziusi törvényekben tehát oly módosítást sokat kell tenni, mely Magyarországnak a pragmatika sanctio által megállapított kapcsolatát az összes birodalommal helyreállitja.”

Ez volt tehát a bécsi akkori követelések egész lényege.

Abstraháljunk kissé azon, mindenestre fontos tényről, hogy ily nehéz kérdések józan és kielé-

S e pusztulás kiáltó példái naponta szaporodnak kétségbejuttatva.

Nincs azért misem fontosabb az elflyedő anyagi állapotok emelésére, mint az új viszonyok gondos tanulmányozása, hogy ne késsünk magunkat meletalálva az időben, s nem azon kívül éljünk.

Ma az anyagi létnek egészen más factorai álltak elő, mint volt két évtized előtt — a régi világban.

Mi szerepet játszott 1848 előtt anyagi állapotainkban a pénz?

A pénzfogyasztás akkor aránylag oly csekély volt, hogy a termékekben gazdag birtokosnál számba sem jöhetett. A pénz az emelkedettebb ipar és kereskedelem régióiban szerepelt. A mezőgazdaságban igen keveset.

Ma a közjólét factorai a tőke, az értelem és munka. Ezek annyira uralkodnak az anyagi állapotok felett, hogy nélkülözhetetlen emelkedés lehetetlen, sőt maga a létezés kétséges vált.

Nem látjuk-e következtéseit mindennap? Földbirtok, melyet csak két évtized előtt a legszilárdabb életbiztosító alapnak tekintettünk, ma már tőke s értelem nélkül merő nyomoruság.

Hát még az ipar és kézmű és kereskedelem? tőke nélkül, csak biztos elmerülés. Sőt e factorok természeténél egészen alakult az új viszonyok befolyása alatt.

Ez új világ típusa a mozgás, a forgalom, minden mi s tágánál megsemmisül. Vagy forog és munkál, vagy elenyészik.

S a hatások e befolyása, sehol sem tűnik elő meglepőbben, mint épen a — pénznel.

Stagnáns tőkénk halmazza nagy. Van számtalan intézet hazánkban, mely tőkét gyűjt. Nem nyulunk hozzá, engedjük gyűlni s mi a következtetés?

Tőkénk, mert nem forognak, naponkint olvadnak, mindig kevesednek s önmagukat emésztik föl.

Es ezen önfelemésztés processusa igen sebes.

Kinek például 1840-ben egy millió tőkéje volt, jó kötvényekben, s az hevert a hypothekák biztos alapján, gondolja-e, hogy 1870-ben fele meglesz?

Es itt ne gondoljon senki, mint mi nem gondolkunk pénzserzés okozta értéktelenségre, devalvatiókra.

E csapások rendkívüliek, mit számításon kívül akarunk hagyni, mert csak a stagnáns tőke normalis értéksüllyedéséről szólunk.

Lehet ennél fogva névszerűt egy milliónk 1870-ben is, de az érték mint árubecc nem lesz fele sem.

S e körülmény nem fenyegeti-e nagyban azon anyagi alapot is, melyen hazánkban a kultúra eszközei nyugsznak?

Megérdemli azért, hogy ezeket közelebbi tanulmányunk tárgyává tegyük, s a megváltás küzdőmunkára kiállítsuk.

Az ipar és a törvényhozás

MAGYARORSZÁGON.

IV.

A mestermű, mintegy vizsgálat gyanánt szolgált; e vizsgálatot le kellett tenni minden mesterembernek, ha a mester címére, és a mesterség önálló gyakorlatára igényt tartani akart. A nagy fogyasztó közönség tehát, mihelyest hallotta, hogy e vagy ama kézműves mester, már tudta is, hogy a mester vizsgálatot sikeresen kiállotta, s hogy jó ismeri a kézművet, szóval bizalma lehetett a mester iránt. Tegyük fel először is, hogy a mestermű csakugyan szigorú vizsgálat, s tegyük fel, hogy a ezéhek lelkiismeretesen jár el e fontos vizsgálatoknál

gító megoldására azon időben sem Bécsben sem Pesten a viszonyok megérlelve nem voltak, következőleg a megoldást rögtönözni nem lehet, de ma már kérhetjük: mit egyebet tett az 1867-diki kibékülés?

Az államadosságbani osztozást — mint elutasíthatlan kényszerítést — elfogadta. Akkor 200 millió mint maximum kivántatót tőlünk, — most évi kamatban kényszerítve vagyunk 600 millióért fizetni.

A küll, had, pénz és kereskedelemre nézve elfogadta országgyűlésünk azon módosítványokat, melyek a kapcsolat épségéből folyólag a közös ügyek exigentiájánál fogva közös elintézés alá tartoznak.

Szóval a mit az ország 1867-ben törvényhozása által megadott, 1848-ik augusztusban határozatlan formában ugyan, de lényegileg ugyanaz kívánták tőlünk egy végzetes testvérháború kikerülésének fejében.

S ez azon döntő pontja hazai történelmünknek, hol a jelenkor emberei szigorú igazsággal tartoznak az utókorunk, ha történetet s tényeket lelkiismeretlenül falsítkálni nem akarnak.

De fontosabbá válik a tények megvilágítása azért is, mert történelmi következményei napjainkra szállnak át s hazánk történelmének két, ma is élő nagy alakját állítják szembe s azoknak s uly át döntik el az utókor előtt.

Deák Ferencz — a nemzetbékítő, és Kossuth Lajos — a 1848-ki forradalom vezetője állnak e kérdésnél az utókor ítélőszéke előtt.

melyeknek letevése, kiállása által a kézműves a mester díszes címével felruháztatik: — mit használ ez a fogyasztó közönségnek? csak annyit mint minden más vizsgálat, azt t. i. hogy a mester tud dolgozni, ért a mesterséghez. De ez ép oly kevésbé biztosítja a fogyasztót az iránt, hogy a mester csakugyan minden megrendelésnél egy jár el mint saját mesterműve készítésénél, mint nem biztosítja az ügyfelet a censura az iránt, hogy az ügyvéd, ki az ügyvédi vizsgálatot kitűnően letette, peres dolgát lelkiismeretesen viendő. Nem a vizsgálat dönt az életben, de dönt azon tapasztalás, hogy ezen mesterember mindig megfelelő kötelességének, hogy minden készítménye kívánságunk szerinti, hogy jó ízléssel dolgozik, s e tapasztalás költi fel a bizalmat a vevőben, a megrendelőben, ha iparcikket vásárolni készül. S most tekintsük a mesterművet az életben; lássuk mily visszaélések mellett avatta az érdemes ezéhek legényeit mesterekké. A mestermű megbíratott, ha hiányos volt, ha ki nem elegendő a ezéhek előjárókat, a hibákat a legény kijavíthatta — pénz által, a ezéhládába meghatározott összeget tett le, s mesterré avatottat. Hol itt aztán azon annyira magasztalt biztosíték, melyet a ezéhrszer az által vél nyújtani, hogy mesteri mind megvizsgált egyének? — De aztán mily költségekbe bonyolították ezen mesterművek a kezdő iparost. A mestermű ugyanis ritka, rendszeren korszertetlen mű volt, melyhez gyakran drága anyagot kellett alkalmazni, s ha elkészült éppen rendkívüliségnél fogva vevőre nem akadt s a mester nyakán maradt; tehát a drága anyagra tett kiadásai nem fedeztetek is azonkívül a mestermű elkészítésére fordított idő is veszendőbe ment. Idejárul még az a sok ajándék és költségek mely a mesterművel össze volt kötve. Már a ezéhelőjáró, már a főlegény, már a ezéhláda, már ismét az egész ezék szedte járulékait; lakmározások és torbézőlások természetesen a mester avatásánál nem hiányozhattak; de hogy is lehet ilyesmit gondolni, hiszen a mestermű készítés a mesterember életének fénypontja, ép úgy mint az esketés napja! Nem akarok pusztá elvont állításokat állításra halmazni s azért nálunk divat eseteket említek. A lévai borbélyoknál a mestermű különféle tapasz (pflastrom) készítéséből állott, a tapasz minden egyes felforrásánál és főzésénél az összes ezék megjelent s a felfőzés után vendégség tartott; a tapasz azonban több napokon át időnként keverni is kellett, minden keverésnél megjelent az érdemes ezék, és — lakmározott. Az óturai eszmadiaknál a mesterember mesterműve elkészítésekor husz forintot fizetett a ezéhládába s azonkívül husz táll ételből álló ebédet ad, e ezék szabályzataiban ily mester ebédetnél megjegyeztetik, hogy az érdemes ezék megelégszik „ha sült hal helyett sült pylukát kap” valóban a ezéhek nem volt rossz izlése.

Azonban ha ezéhek minden tekintetben tévton jártak is, tán a társasulás előnyeit magában hordják vala? A ezéhtagok a ezéhlésen összejöttek, mesterségokról tanakodtak, vitakoztak, eszmecserére tágtér nyílt, az erkölcsök fenntartásáról gondoskodhattak, s a ezéhtagok szellemi műveltségét előmozdították! Mind igaz, mind szép — csak hogy az élet épen ellenkezőjét bizonyítja mindenké. Összejöttek ugyan a ezéhtagok, de miről tanakodtak legtöbnyire; hogy e vagy ama kontár ellen mily óvszabályokat kell életbe léptetni, miképp kell a ezék szűkkeblt érdekeit még inkább fenntartani, és ami legfőbb a tanácskozás után elkezdődött a borozás, sörözés, az evés ivás, gondoskodtak egyébiránt a ezéhek szív és lélek nemesítő mulatságokról is, melyeknek erkölcsi hatása azonnal szembe tűnik, ha hogy egy pár ily mulatságot elősorolunk. Hazánkban sok helyütt szokás volt a mészárosoknál az u. n. libatépés (Gansreissen) Ez ünnepély farsang utolsó szerdáján ment végbe. A legények szélesujjú ingekben, felpiperézve lóháton jelentek meg a város közpiazán, innen azután zeneszó mellett az ünnepély tulajdonképi színhelyére vonultak. A helység egyik

sok miatt, melyeket később elfogadni kelle — verpadra vonszoltatik. Vagy a viszonyok szerencsétlen alakulása s az idő izgalmai közt erők s befolyások megtörtetett, s a józanság szava elhangzott a felkeltett szenvedélyek árjában, és nem tehettek semmit. De fogja kérdeni: ki a szenvedélyek e korban hatalmas teremtője és e kérdésre történelmünk akkori minden lapján megkapja a választ, mert e korban csak egy nevet lát, egyet mindenütt s mindenben

szélesebb utczájában nyanyis, az utca közepén jó magasságban két eleven liba volt felfüggesztve, s a legényeknek feladata volt, e libák fejét letépni, még pedig a legnagyobb vágatás közben, mert a libák körül álltak a ezékelőjárók, mindegyiknek kezében jó nagy ostor, melylyel a lasabban menő lovakat lajtották. A ki a liba fejét letépte győztes volt, s mint a nap hőse az egész városban ünnepelesen átkísérte. Ugyan csak a mészárosoknál volt szokásban az u. n. inasfűrdés. Midőn t. i. az inas legénytől avatottat, mi szinte farsang utolsó szerdáján történt s így többnyire legnagyobb tétkor, az inas egy az után álló kád vízbe merített s azután mintegy megtörítés gyanánt a közlül állókat megfeekendezhette. E mulatságok egyrészt majdnem határosak a baromiasággal, másrészt pedig az egészséget veszélyeztetők voltak, és a mesterséggel semmi összeköttetésben nem állottak.

Nem akarom a felhozott példákat újabbakkal szaporítani, nehogy a ezéhpártolók avval vádoljanak, hogy szantszándékkal csak a ezéhek visszagetelten előforduló esetek által károsnak akarnám bizonyítani: — hanem áttérek azon sokszor említett tényre, hogy a ezéhek az erkölcsök szigorú fenntartásáról gondoskodtak, nem tirttek keblükben semmi bünt, s ha többször alkalmazott enyhébb fenytékek mitsem használtak, az erkölcselen ezéhtagot a ezéke kebeléből kizárták. A ezéhből való kizárás pedig egyenlő a mesterembert, a legényt kenyérkeresetétől, tehát élelmétől megfosztani. Mily határa van oly büntetésnek, mely a büntést megfosztja mindentől, mi ez élet fenntartására szükséges, mely öt ugyszólván kizárja a társadalom kebeléből, s mely megfosztja őt még a jövőben eszközei és lehetőségétől is: — ezt fejtegetni fölösleges. Az erkölcsök felett való ily szigorú erkölcsök nem lehet feladat egy egész néposztály érdekében védő testületnek. Sőt az erkölcsök fenntartása tekintetéből gyakran oly szabványokat állítottak fel, melyek nem csak hogy nem erkölcsök, hanem még az ember belső érzetének és a humanissággal ellenkezőbe is jöttek. Így a törvénytelen szülötlet, szülőknek gyengégsége miatt büntetni nemcsak a jogosság fogalmával, de az emberi jobb érzülettel is ellenkezik. Ehhez járul sok valóban nevétséges körtlmény, mely a ezéhtagok erkölcsi és társadalmi becsület fenntartása végett, a ezéhszabályok szerint a ezéhtagokra árnyat vetett. Csak hazánk ezéhszabályából idézek néhány példát. A bazini mészárosoknak (igaz 1646. évből való) szabályai szerint, ha előfordulna az eset, hogy egy mester vagy legény kutyát vagy maeskat szantszándékkal agyonltné, az ne tartassék többé jó és becsületes embernek. A verőzei gombkötő ezéke szabályai szerint a gombkötő ezipészszel becsületének esorbitása nélkül nem járhatott. Ilyfele intézkedések az erkölcs-szellemi éles faj fejlesztésére épen nem hathattak jótékonyan, s így a ezéhrszernek ezen annyiszor dicsőített fényoldala kellő világitás mellett elenyészik, s miként a hold halvány fénye a nap sugarai ragyogó színjátékánál semmivé lesznek.

A törvényhozás működése.

A képviselőház oct. 8-ik ülésében a tizenötös bizottság előterjeszté jelentését a vasut kölesőrül.

A bizottság a pénzvizonyokhoz képest kedvezőnek találja a kölesön föltételeit, s a következő törvényjavaslatot ajánlja a háznak elfogadásra:

1. §. Azon egyezmény alapján, melyet a pénzügyminiszter az 1867-ik évi július 2-án kelt orsz. határozat folytán kötött, jelen törvény által felhatalmaztatik a miniszterium, hogy vasutak és

csatornák építésére valóságos értékben 60 millió ezüst forintnyi vagy 150 millió franknyi kölesönt létesítsen, 50 évre 4,650,000 ezüst forint vagyis 11,625,000 franknyi évi járadék kötelezése mellett.

2. §. Az előbbi §-ban meghatározott évjáradékban a törlesztési részletek is ben foglaltatván, azon évjáradék 50 éven át teljesített fizetése után az egész kölesön törlesztve lesz, és a kölesönt illetőleg az állam minden kötelezettsége megszűnik.

3. §. E kölesön biztosítására szolgálhatnak az építendő vasutak és csatornák; még pedig aképen, hogy a befektetett tőkének megfelelő évjáradék s jelen kölesönből épült vasutakra és csatornákra, mint följelölgra, időről időre első helyen bekebelezetnek.

4. §. E külön jelzővel a jelen kölesönből folyó kötelezettségek pontos teljesítéséért az állam összes jövedelmeivel is kezeskedik.

5. §. A jelen kölesön kötvényei és e kötvények kamat-szelvényei e törvény által minden fennálló bélyeg-illetéktől, vagy jövedelmi adótól mentesítetnek s ez illeték és adómentesség azok részére jövőre is biztosítatik.

6. §. E kölesön egyedül csak azon vasutak és csatornák építésére fordítandó, melyeknek építése iránt törvény alkottattott.

7. §. Eneklé fogva a pénzügyminiszter a folyóváltott összeg miképen történt felhasználásáról, a kölesön állapotának kimutatása mellett az országgyűlés elé évenként jelentést tesz.

E törvényjavaslat tárgyalására a ház az okt. 10-diki ülést tűzte ki.

A birodalmi tanács okt. 8-iki ülésén az igazságügy miniszter az értékpapírok és földterhermentesítési kötvények amortizálására vonatkozó törvényjavaslatot nyújtott meg. Beust báró beadta a kormánynak a Magyarországgal való kiegyezkedés e kereskedelmi szerződésre vonatkozó előterjesztését. A hitvallási bizottság kijelenti, hogy munkálatai csaknem teljesen befejeztek és még e napokban a ház elé kerülnek. A bizottság azon alapelvből indult ki, hogy az oskolát az egyháztól teljesen elválaszssa. Végre a bírói hatalomra vonatkozó törvényjavaslat, a második olvasáskor egészen elfogadtatott, valamint elfogadtatott a végrehajtó hatalomra vonatkozó törvényjavaslat is a bizottság foglalványa szerint.

A hitvallási bizottság mult szombati ülésén befejezték az albizottmány által előterjesztett azon törvényjavaslatot, melyben az iskola és egyház viszonyára nézve elvszerű meghatározások foglaltatnak. A dolgozat szerkesztése is be lesz e napokban fejezve, miután a bizottság oda törekszik, hogy mind ezen iskolatörvény — mind a hazasagittörvény tervezete, még e héten kerüljön a ház asztalára.

Az alkotmány bizottság ugyanez nap folytatta tanácskozásait.

A birodalmi ítélőszékre vonatkozó törvényjavaslat második olvasás alkalmával elfogadtatott; egyuttal elhatározta az alsó ház, hogy a kormányt felszólítja, miszerint haladéktalanul nyújtson be törvényt az államtanács felosztatásáról illetőleg. Ezután az általános állampolgári jogokat kezdték vitatni. Toman felszólította a kormányt, határozza meg nyíltan, mily elveket vall az osztrák államviszonyok alakítását illetőleg, vajjon centralizációra vagy automiára törekszik-e? — Beust azt válaszolta: Ha e két elv ily ellentétben vétetik, akkor a kormány sem a centralizációt, sem az automiát elvett nem valija; hiszen ha centralizáció volna, akkor nem volna országgyűlésünk, aztán a delegatitörvényre utal, mely az egyes ország igényeit méltányos tekintetbe veszi. A kormány tekintettel van az autonomia méltányos igényeire, de egyezhetik olvszerű rendszerbe, mely az automiát a birodalmi egység fölé emeli.

Nem találjuk e fel napjaink meglepő jelenségeiben a fennebbi történelmi problema ösztönszerű működését Kossuth legújabb fellépésében. Erette ő ösztönszerűleg, hogy a Deák által kijelölt kibékülési alapok felette törnek kérélelhetlenül pálcát az utókor előtt.

Ót a forradalom csinálás gyanujától csak az menthetné meg, ha kibonyíthatná, miszerint Deák s a mai törvényhozók a 1848-ik törvényeket feláldozták.

Nem ez s e körül forog e levelének minden sora?

Nem látjuk-e e kizdésben ösztönszerű érzetét a végzetes dilemmának?

A fűrkésző ész megvilágító hatalmát senki és semmi sem kerüli ki. A mult idők pietása mélyebb, hálája ragaszkodóbb volt. A kor melynek elibe meggyünk mindig kételkedőbb, a világ melyben élünk borzasztó papir és tentát fogyaszt, s ha mi behunyunk is szemünket bálványaink előtt, hogy folytáikat ne lássuk, kik utánunk jönnek látni fognak elfogatlannul, vizsgálni rokon és ellenszenv nélkül s itélni — kérélelhetlenül.

Vezessük tehát minmagunk őket a megvilágított események utain, ne akarjunk küzdeni a Gondviselés ellen, mely az események folyamában szolgálta igazságot a történelm embereinek!

Die Weltgeschichte ist das Weltgericht!

Magigénylő K o sok második

A vitá

K e m e n y

hogy három

hogy tollát

Mi sze

alig szóllat

ról, mi kor

fejlődésünk

E szá

iránti tekint

e nagy pole

az alantabb

Va

S v

Vil

hanem leg

Pesti Hi

lid galamb

ágát felénk

Az üs

csak a ké

sát voltunk

Mi biz

elég erősök

madást ege

jogosultakn

s okulás ér

Miert s

sorba áll

esztünk ág

annak a t

azonban m

netteljes s

miként nál

melyet aka

Mi tis

erdekeit v

magunkna

n a k ? a t

szédos, de

Azon t

hü csatlak

ezrek mele

nem adhat

meinek, ne

tetésben

ismerett

világ elő

lak mogul

mozgunk.

S ha r

juk: épen

érdekekben

hogy azok,

nyerni kell

reti, ha hoz

palástját s

mögöl más

Azt is

szekerstőj

melyen a r

tabb voltá

soha; de k

melyen ke

habozás n

egyedül ad

E kén

ad fortissin

Accep

magyar j

hogy az o

megváloga

Ugyaz

lett a kere

tási kifejez

azonban a

tudhatja, n

Azt o

midőn felle

akarjuk, a

seget indok

Es tet

tel s oly

engedé.

De mi

hajlandó

mek oly k

most is, ho

igen k a t

állítja fel,

tani. —

Nem ak

jük, miké

katholikus

bálatásain

a szele

neki szemr

Láttuk

mére de o

katholikus

saját hitbu

Lapszemle.

Magyar lapok. A nagy figyelmet igénylő Kossuth pörben megindult a tárgyalások második szakasza.

A vitát megkezdi a Pesti Naplóban b. Kemény maga oly rendkívüli megerőltetéssel, hogy három cikket is írva egyszerre, ki is jelenti, hogy tollát most leteszi és megpihen.

Mi szerény lapunk e rovatában mindeddig alig szólhatunk egyébről, mint e tanulságos vitáról, mi korunk történelmével annyira összefügg s fejlődésünkre mélyen kihat.

E számunkban azonban tiszt. olvasóink iránti tekintetből pihenést engedünk magunknak, s e nagy polemia magaslátáról levezetjük figyelmét az alantabb régiók szelidebb zónájába, hol már nem

Vad sas az éjjeli bérceken ül,
S vésekkel livölve jön a nap elé,
Villámokat ontva megy ágya felé.

hanem legfőlegbb is „lány szél nyög epedve“ a Pesti Hírnök hasábjairól s a „Religio“ szelid galambpostája hordja a keresztényi béke olajágát felénk.

Az összes magyarföldi irodalomban eddigelé csak a két említett lap társ gáncsoló felszólalását voltunk szerencsétlenek magunkra vonni.

Mi bizony a kezdet szerény állapotában sem elég erősöknek nem tartjuk magunkat, hogy e támadást egészen ignoráljuk, sem elég büszkeségre jogosultaknak, hogy szóba ne ereszkedjünk az ügy s okulás érdekében.

Miért sürgőldött épen a „Religio“ a csatasorba állni, melyet vagy csak érteni sem volt eszünk ágában is, sem értjük. Miért kelle épen annak a trifoliumot betölteni, nem tudjuk. Izsését azonban mi nem irigylve, nem is gáncsoljuk. Kénetleges szavai minket csak arról győztek meg, miként nála sem hiányzik a „Wunder-Punkt“, melyet akaratlanul is érintettünk.

Mi tisztán politikai ténre állunk s az egyház érdekeit világi vonatkozásaiban képviselni tüztük magunknak célul, mi baja lehet evel a Religio-nak? a tér, melyet az s melyet mi foglalnánk, szomszédos, de egészen elkülönzött.

Azon ténen, melyen mi fogunk, érdekeltjeink hü csatlakozására, az ügynek melyet képviselünk ezek meleg felkarolására van szükség, s ezért mi nem adhatjuk át magunkat, világfájdalom kényelmeinek, nem kereshetjük a „küzdelést a megvetetésben, nem is menekülhetünk lelkiismeretünk áttörhetlen falai mögé a világ elől“, mert mi a világban élünk s ezen falak mögöl soha sem lépünk ki, mindig csak benne mozgunk.

S ha már kívánta a Religio, hogy kimondjuk: épen azért léptünk a térre egyháznak szent érdekében szót emelni feleinknél, mert láttuk, hogy azok, kiket a hiányzó közszellemnek megnyerni kell — hitfeleink nagy sokasága — nem szert, ha hozzá közelvedve felöltjük a megvetetés palástját s martyr koszorút teszünk fejünkre, mely, mögöl másnemű süveg alakja kandikál ki.

Az is örömet elhíszttk, hogy a Religio ft. szerkesztője jobban ismeri a hegynek azon oldalát, melyen a magasra fel lehet mászni. Mi tapasztaltabb voltát e mászásban kétségbe sem vontuk soha; de hiában, mi megválasztottuk az oldalt, melyen kell haladnunk a hegynek, törtünk előre habozás nélkül, s bizzuk a sikert Arra, ki az, egyedül adhatja meg.

E kénszerült kitérés után már most, venimus ad fortissimum virum!

Acceptáljuk mi is ujonczok a csatasorban a magyar journalismus azon inveterált szokását, hogy az öreg úrnak zsémbelődéseiben a szavak megválogatását elnézzük.

Ugyanazon szótárban leli ugyan egymás mellett a keresztényi humanitás, és a miveltég urbanitási kifejezéseit is, bol az ő kitételei vannak, azonban a mit Janesika nem tanult, azt János sem tudhatja, mondja a német s mi sem rójuk fel.

Az csak megengedi nekünk a P. H., hogy midőn fellépésünket annyi lapok mellett indokolni akarjuk, a tényleg létező állapotot, mely e szükségletet indokolja, nem hallgathattuk el.

És tettük a megenlítését annyi nagy kimélettel s oly röviden, mint csak az ügy tekintete engedé.

De miután a P. H. ezen gyöngédségünket nem hajlandó méltányolni, s magát a katolikus érzelmek oly kiválságot képviselőjének gerálja még most is, hogy lapunk szerkesztőjét „mások nem igen katolikus érzelmeinek“ eszközeül állítja fel, nem árt talán vele néhány szót váltani.

Nem akarunk oda visszamenni, hogy azt vizsgáljuk, miként tanusította a P. H. szerkesztője akár katolikus vallásához hü ragaszkodását az élet próbáltatásainak óráiban, akár politikai elvszóláságát a szelek váltózuvalmaiban; mi nem tesztük neki szemrehányást multjának barangolásaiért.

Láttuk őt annyiféle akolban, nem vetjük szemére de ő épen, s épen ő — miért bolygatja mások katolikus érzelmeit, kiket Isten kegyelme s tán saját hitbuzgalmuk is megóvott hasonló imora-

lis botlásoktól, minőket ő nekünk felemleget.

Ő magát a kath. érdekek képviselőjéül állítja fel. Jól van. Elfogadjuk. Mit tett tehát ezen érdekek előmozdítására? Megmondjuk.

Azon időben, midőn a kath. érdekek iránti közszellemet kell vala felbreszteni, midőn kath. actióra, az összes kath. hiveknek egyesült összertartó tevékenységére volt volna szükség, hol csak ez mentheti vala meg külről ható áramlások ellen egyházunk szilárd állását, akkor a P. H. s társa oly színben állíták elő az országban a katolicismus világi szellemét, mitől egytől egyig elfordult tényleg, ki magát hazafinak tartotta.

Vallásunk szellemét merő antagonismusba állíták a kor elutasíthatlan, sőt ellenállhatlan igényeivel.

Ellentétbe állíták a jó hazafit a — jó katolikussal.

Ellentétbe hozták a törvényt a vallással. Szerencsétlenségökben úgy egybefonták a politikát a katolikus érdekekkel, hogy a mélyebbre nem ható jámbor keresztény azt hívé, választania kell: hazája és vallása közt.

Oda vitték a dolgot — igen a P. H. s társa — hogy a cultusminister a berezegprimáshoz irt leveleiben a minap a katolikus közszellem és összetartás hiányáról, és vallásközönyösségről nem ok nélkül emelne panaszt.

És mi — pedig ki tudhatja inkább — mi mondhatnók meg e szerencsétlen eljárás mélyenható következtéseit, kik, midőn az egyház érdekében e nehezségeket leküzdeni tüztük ki célul, s annyiak szemelni csatlakozására volt volna szükségünk, megdöbbenve kelle látnunk azon tartózkodást, melylyel találkozánk, s különös lélekemelkedettséget kelle felismerünk azokban, kik hozzánk szövetkezve nem átalják vallani, hogy ők ép oly buzgó hazafiak, mint katolikusok.

Ime tehát az eredmény egyszerűn és meztelenül.

És a sajtóban a kath. érdekeket ők képviselik — így szólunk ma és mindenkor.

Voltak egyes írói, kik józan irányú dolgozataikkal igazítani szerettek volna e bajon, de a fő irány színezetében s a szerkesztő vehementijában elveszett minden más hatás.

Minő eljárásért érték el e dicsőséges eredményt? sokkal tanuságosabb, hogysem el ne mondjuk közelebből.

Bécsi lapok. Mult számunkban említettük, hogy a bécsi lapok bizonyos élénk aggodalommal töltték a hitvallási ügyek elintézésének nehezsége miatt, és hogy ez aggodalmat azon hír szülte, hogy Rauscher bíbornok kezében valami általános teljhatalom van, mely a Romával kötött szerződés módosítását a bíbornok beleegyezésétől teszi függővé. Erre vonatkozólag a „Wiener Abendpost“ ezen közlemény alaptalanságát hirdeti:

„Azon többoldalú bizonytalan hírek ellenében, melyek a cultusministernek a hitvallási bizottság elnöke előtt tett nyilatkozatára vonatkozólag több lapokban közzé tétettek, illetékes részről következő közleményt tettük:

A cultusminister ur az elnöknek azon kérdésére — vajjon a kormány előterjeszti e mostanában a követek házának július 20-iki ülésében kilátásba helyezett, hitvallási törvény javaslatát? — szóval és nem írásban, mint azt egy lap helytelenül ki-nyilatkozta, azt felelte, hogy a kormány körében egy ilyen törvényjavaslat már ki van dolgozva és meg is van vitatva, de hogy a cultusministernek irataiból és a Rauscher bíbornokkal, mint teljhatalmú ügyvivővel és a concordatumnak közvetlen szerződő felével táplált értekezésből kiviláglik, hogy a törvényjavaslat különösen a vegyes házasságokra vonatkozó két pontban ellenkezésben van azon biztosításokkal, melyeket a bíbornok ur a császári kormány részéről a szent székeknek tett. Mivel nevezett bíbornok ur e biztosításokat a neki akkor a concordatum eszközésére adott teljhatalmával a császári kormány nevében tette és tenni fel is volt jogosítva: a ministeriumnak e biztosításokat is olyanoknak kell tekintenie, melyek a császári kormányra nézve kötelezők és a kormány ezért július 20-án tett nyilatkozatával egyezőleg, e két pontra nézve, a szent székekkel való alkudozások kezdeményezését elhatározta, melyek azonban a lapokban helyesen közölt akadályok miatt november előtt nem kerülhetnek szónyegre. Ezek után alig szükséges megjegyezni, miszerint a több lapokban előforduló nézet, mintha a nevezett bíbornoknak akkoriban (1855) adott teljhatalom ez idő szerint bármi tekintetben is érvényes volna, teljesen alaptalan.

A bécsi Unterrichtsath. Talán soha sem jelentek meg, oly csekély számmal a gyászolók valamely halott koporsója után, mint a minap eltemetett bécsi Unterrichtsath halotti szekere után. A nagy birodalom egy zugában sem emelkedett gyászhang, mely a veszteség fölött hallható lett volna, csendesen, panaszhangok nélkül szállott az sírjába. Az osztrák birodalom belső szervezetének története, — mely elég gazdag szerencsétlen

experimentációkban — egy új lappal gazdagodott, és a közvélemény, — mely kezdetől fogva gyász és gyalázatos véget jöszöl a csendesen kimult Unterrichtsathnak — kimulta után újra ünneplé gyözelmeinek egyikét. Az Unterrichtsath halva született gyermek volt, és midőn ma necrologiát megírjuk, csak azért tesszük azt, hogy elégteltelt ve-gyünk magunknak, kik következetes ellenei voltunk ez idétlen intézménynek.

A feloszlatott Unterrichtsath legjellemzőbb bíráta — úgy hiszem — azon módban található, miként hozta azt köztudomásra a bécsi kormány hivatalos közlönye. Azt mondja ugyan is a hivatalos közlöny, „hogy a feloszlatott tanács tagjai a kormánynak tett szolgálataikért a legfelsőbb elismerést vívták ki maguknak.“ Jól jegyezzük meg, a kormánynak tett szolgálataikért, mert bizony a népeknek semmi szolgálatot sem tettek. Teljesen jól választott kifejezés „a kormány a k“ egyes számban, mert e szörny intézmény nem kevesebb, mint négy féle kormányt élt át. Születése az októberi diploma idejébe esik, Clam és Thun grófok tartották a kereszt viz alá; aztán jött Schmerling, ez a közvélemény jogosult ellenzése dacára is két évi fájdalmas vajudás után 1863. június 15 én életbe léptette s csodaszörny tanácsot; maga az a körülmény, hogy oly főriú, mint a köztisztelt Hasner tudor, állítottatott elére, nem volt képes neki megadni az életelvátságot.

Visszaemlékezhetünk azon heves megtámadásokra, melyeknek magában a bécsi Reichsrathban volt kitéve, és Schmerling a maga idejében csak is „belsőszolgálatra való szervezésnek s egyéb semminek“ nevezte azt. A képviselő ház minden solidaritást megtagadott a meghalt intézménnyel. Schmerling után jött Belcredi, és az Unterrichtsath ez alatt is örvendett a kormány pártolásának. Belcredi bukása után Beust államministersége alatt is folytatta tengését egy ideig, míg végre a jelenlegi provisorius közköztatási miniszter, Hye megadta neki a minap a kegyelem döfést. — Hét éve kezekezése, négy működése, illetőleg életbe léptetése óta, és kérdjük: mutat-e fel csak egy ténny is, mely a közoktatás ténre beesni nyomot hagyott volna maga után? mit tett, mi mivel? melyek működésének gyümölcsei? vajjon az egyetemeket alakította-e át olyanokká, melyeknek lenniük kellene? vajjon az elég korhadt közéletet épületet emelte-e nagyra? avagy az elhanyagolt népevelést hozta jobb karba?

Semmit, de épen semmit sem tett, mi lételet jogosulttá tette volna; nem volt az egyéb, mint a bureaucratia egyik gépe, mely a papirost és ténnt minden haszon nélkül fogyasztá. Soha egyetlen egy tervet sem nyújtott be a ministeriumnak elfogadás végett, soha magasabb szempontra nem birt emelkedni az osztrák birodalmat alkotó népek egyenjogúságát illetőleg, gyűlléseiben mindenkor csak bizonyos chablonok szerint járt el, és egyet len egyszer sem volt bátorsága a közvéleménynek tolmácsul szolgálni a kormány irányában, az ugy is alant fokon álló közoktatás ügyében. . . És mi magyarokul annál inkább kívánhatjuk neki: legyen könnyű sírja fölött a föld, mert dacára annak, hogy teljesen ismeretlen volt honi viszonyainkkal, a magyar történelmet, és közmivelődsé- sünk korszakait még csak hírből sem ismerte, még is többször főkép néhány évvel ezelőtt tartott tanácskozmányaiban elég vakmerő volt a magyarországi tanintézetek ügyeibe avatkozni és azok fölött a germanisálás szellemét kiterjeszteni akarni, azon egy két magyarországi Unterrichtsath uraknak, kik azon időben annak tanácskozmányaiban tevékeny részt vettek. Amplus nec nominetur in nobis.

— A bécsi lapok által terjesztett azon hír, mintha Beust báró elboesáttatásáról volna szó, utóbb a korlátoknak saját szavai által is megczáfoltatott. Mindamellett nem alaptalan azon hír, mely ministerkrisis-ről beszél, miután Beust bárónak helyzete már csak a 25 püspöknek adresse által is igen kényessé vált, annál is inkább, mert Hübnernek római küldetésétől az ügyek ily helyzetében nem sokat várnak.

— Császár ő Felsege a britni püspöknek lapunkban kivonatban közölt pásztorlevelének alkalmából a püspök urnak sajátkezü levélben elismerését fejezte ki.

BELFÖLD.

— Pestmegye rendkívüli bizottmányi közgyűlésének hétfői s keddi ülését figyelemmel végig hallgattuk; de valóban nem a megnyugvás érzelme fog el, ha végig gondolunk mindazon, a mit e két napon határoztak.

A szives olvasó a határozatoknál legkönnyebben tudomást szerezhet ugy, ha elővéve a közgyűlésre kitűzött tárgyak sorát, mindegyikhez azt írja: „opponáltak.“

Opponáltak mindenben, a mi csak képzelhető et in quibusdam aliis.

Tagadhatatlan, hogy a ministerium nem mindenben járt el correct.

Tagadhatatlan az is, hogy a pestmegyei ellenzék csak a törvény betűjének álláspontját foglalta el.

De a ki figyelembe veszi azt, hogy a kormány

nem correct eljárása csak csekélyebb jelentőségű dolgokra vonatkozik;

hogy a megye viszonya a parlamentáris kormányhoz, s viszont nem levén rendezve, semmi sem könnyebb, mint a két intézmény közötti összehittközés előidéztessek;

hogy oly megyével, mely nincs tekintettel az átmeneti korszak nehezségeire, s másrészt arra, hogy oly kormány áll vele szemközt, mely intézkedéseiért felelős, a kormányzat lehetetlen: az egy pillanatra sem ingadozhatik, hogy e vitakérdésben kinek van igaza.

A közgyűlés mindenben helybenhagyta a kisgyűlés határozatait, kivéven azon egyetlen esetre mondta ki rosszaságát, hogy a kisgyűlésnek, a felvilágosító igazságügyministeri rendelet leérkezésekor az egyik alispán, s a főügyésznek tanúval való megidéztesére azt kellett volna mondania, hogy e rendelet után a két tisztviselő a megjelenésre utasítatik.

Másban mindenben a közgyűlés a kisgyűlés felfogásához csatlakozott.

A vitából a fővonasokat ki fogjuk emelni.

Az igazságügyminister azon véleményben van, hogy a vizsgáló bíró a sajtóvétségeknél a zár alá vételyben a megyei tisztviselők segélyét is igénybe veheti.

A közgyűlés nem helyeselte e véleményt; nem pedig azért, mert — úgyauond — a vizsgáló bíró nem ruházhatja át másra hatalmát s mert másrészt a megyei tisztviselőket meg akarja menteni az elközbás és zár alá vétel gyűlöletes és népszerűtlen eljárásától.

Igen; de a vizsgáló bíró intézménye a törvényen alapszik, s mint bármely bíróság úgy bizonyára ő is igénybe veheti más törvényes bíróság közreműködését. S igaz ugyan, hogy az elközbás s zár alá vétel gyűlöletes s népszerűtlen; — de vajjon kelleme-e az árverés. bebörtönzés s egyéb bírósági eljárás, kivált arra, a kit ér? — A törvényben persze nincs benne, hogy a vizsgáló bíró felhívhatja a megyei tisztviselőt is közreműködésre de nem következik e ez önként?

Erősebb alapon áll már a közgyűlés azon határozatában, melylyel kijelenté, hogy az Abonyvárosra által Kossuthhoz intézett bizalmi nyilatkozat megsemmisítésére nem nyújt segédkezt; — ott a korona ügyvéde, ha akarja a kormány, fogassa pörbe Abonyvárosát.

Tekintetbe kell ugyan is venni, hogy a közgyűlés oly álláspontra helyezte magát, hogy a kormánynak a megyékkel szemközt még sorsolási jogát is kétségbe vonta, s ez álláspontot természetesen nem mondhatott mást, mint hogy a kormány felhívását, már azért is, mert a kormányt jött, nem teljesíti, hanem azt a bíróságra, melynek útján a kormány megkísértheti azt, hogy az abonyi esetről való felfogásának érvényt szerezzen. E nyilatkozatban e mellett, van valami méltóság is.

Az azonban a többi között csak kisserű köteledés, hogy a közgyűlés, bár elismerte azt, hogy a pénzügyministernek a költségvetés elkészíthetése a jövő évi fogyasztási adóberletének előmunkálataira szüksége van, az ezekhez való közremunkálást mégis megtagadta; — s megtagadta ezt annak dacára, hogy a pénzügyminister kijelenté, miszerint ez előmunkálatok a törvényhozás netalán másfépeni határozatainak fenntartása mellett történnek, s a munkálatok érvényessége az országgyűlés e határozataitól tétetik függővé. A megtagadásnak természetesen azon rossz következtése is lesz, hogy a minister ez előmunkálatokat majd csak saját organumai által hajtja végre, s az adófizető közönség nélkülözni kénytelen a megyei tisztviselő jótékony támogatását oly dologban, mely őt közvetlenül érdekl: a fizetés dolgában.

Minden indítványt, a gyűlés előtt tartott conferenciák értelmében, Nyáry Pál tett s minden indítvány szavazás nélkül fogadtatott el.

A Deák párt részéről a szónokok első nap kijelenték ugyan, hogy részben helyeslik a kisgyűlés eljárását; egy szónok (Horváth Döme) megjegyezte, hogy épen nem szólhat helyeslőleg a ministerium polemizáló modoráról; de második napon, midőn az abonyi eset tárgyalatott, a deákparti tagok egészen visszavonultak a küzdterről.

A szélső baloldal részéről Halász Boldizsár debütirozott, de indítványai semmi viszhangra sem találtak.

S mi lesz a létesült határozatok eredménye? — Azt nem nehéz elképzelni.

— A pestvárosi közgyűlés két napi ülésezes után 82 szavazattal 68 ellenében azt határozta, hogy Thaisz főkapitányt hivatalától felfüggeszti, s ellene közkérését indit. E határozat természetesen nagy sensatiót idézett elő a fővárosban.

— Egerből azt táviratozzák a „Hon“-nak, hogy ott közelebbre ismét rendkívüli bizottmányi közgyűlés van összehívva. Kir. biztosul Rajner Pál t emlegetik.

— Nagy-Körös városa eredeti kérelemmel járult Pestmegyéhez. Nagy-Körös ugyanis bizalmat szavazott Kossuthnak, a bizalmi nyilatkozatot szépen letisztázták, a levél már le volt pecsételve, s épen a postára akarták adni, midőn megjött a belügyministeri rendelet, mely hűtlenségi pört helyez mindazok számára kilátásba, kik Kossuthnak bizalmat szavaznak. Nagy-Körös városa erre fogja magát, nem küldi el a levelet, hanem most az egész ügyet a megye elé terjeszti és sérelemről panaszkodik. A megyei közgyűlés azonban kijelenté, hogy miután Nagy-Körös a bizalmi nyilatkozat el nem küldése által megsemmisítette határozatát, rajta sérelem nem is törtéhetett, s nem reflectált a folyamodásra.

— A fiúmei esetnek megjött magyarázata. A kir. biztos, Cseh Ede távollétében ugyanis a fiúme megyei alispáni helyettes tüzte ki a király névnapján a kir. biztos lakásán, hol az alispáni hivatal is van, a horvát zászlót; de a mint a kir. biztos haza érkezett, a zászlót megint szépen bevonták. Ezért kár volt oly nagy zajt tenni.

KÜLFÖLD.

Franciaország. Párisi tudósítások szerint a békepárt győzött volna a német kérdésre vonatkozólag, és ezen tudósításokat a „Moniteur” pár nap múlva meg fogja erősíteni azzal, hogy Napoleonnak Rouher államminiszterhez intézett rendkívüli békés szellemű levelét közölni fogja. Ha csak ezen levél a döntő argumentum, nyí meg kevés hitelt adhatunk a békepárt győzelmének, mert csak a határokon eddig 120,000 katonát áll fegyverben. A megrendelt 400,000 Chassepot-fegyver már nem sokára mind elkészült, s a sereg ekkor harcra kész lesz. Valószínű, hogy Napoleon Biarritzban ép a háború felett tanácskozik, mert a tudósítások szerint az ottani tanácskozások Poroszországra vonatkoznak. A francia kormány egy ultimátumot küldt — vagy talán küldött is Berlinbe. A „B. u. H. Ztg.” azonban azt állítja, hogy a helyzet ugyan aggasztó, de azért még sem oly komoly, mert az államférfiak Biarritzban nem küld, de belkérés miatt hívták meg. A császár ugyanis egy határozott szilárd programot fog a törvényhozó testület elé terjesztani, és ezért tanácskoznék jelenleg miniszterével. Ez is lehetséges, de az tény, hogy Párisban a kormány iránti ellenszenv növekszik, egy idő óta éjjelente izgató falragaszokat láthatunk a külváros utcáiban, ezekre nézve a rendőrség azt az utasítást kapta, hogy ezeket gondosan, de minden feltűnéssel távolítsa el. — Föld a hírneves miniszter Tarbet mellett nyaralójában meghalt. Föld mint izraelita a legmagasabb kormányhivatalokat nyerte el, eszelvessége energiával párosult. Ő nem volt feltétlenül híve Napoleonnak, de meg volt győződve, hogy a császár Franciaországban a rendet ismét helyrehozza. Pénzülelettel mindig siker koronázta, s miután látta, hogy a császári udvar pazarlásának gátot nem vehet, azt korlátozni igyekezett, és ez sikerült is neki. Föld halála a pénzügyi körökre nézve a jelen viszonyokat tekintve, nagy veszteség.

Olaszország. A római területről érkező legújabb hírek szerint a felkelők dolga nem igen jól foly; mindamellett nem hihető, hogy az olasz kormányának sikerülend a legutóbbi események által előidézett mozgalmakat elnyomni, és a dolgon alkalmasint csak úgy fog valamit változtatni, ha a mozgalom elére áll; mert különben meggyűl a baja. Hogy az olasz kormány részéről határozott fellépés fog történni rövid időben, azt gyaníthatni onnan is, hogy a miniszteri tanács azon alkalommal, midőn a külügyér Olaszország küldvári ágenseihez körlevelet akart küldeni, melyben ki lett volna jelentve, hogy a kormány, miután minden kötelességét megtette, melylyel a szeptemberi konventionnak tartozott, most már nemzeti igényeknek is eleget akar tenni Róma irányában — kijelentette, hogy a római kérdés egészen belügyi kérdés, melybe Európának semmi beavatkozása, és ezért hasztalan volna a keltőféllel udvarok figyelmét reá fordítani. Ezért a körlevelet el sem küldték.

Ennek dacára is ott van Nigra Biarritzban, mely körülmény a római kérdéssel bizonyára összefüggésben van; de ez is csak közel álló válságra mutat.

A Pester Lloydnak egy bécsi levelezője szerint

a bécsi kormány hivatalos tudomást vett egy Franciaország és Olaszország közötti egyezményről, mely a szeptemberi szerződés módosítására vonatkozik, és pedig oly formán, hogy Olaszország fölöttön jogosítva az egész egyházi államot a fővároson kívül — mely ő szentségének megtámadhatlan birtoka marad, katonailag elfoglalni. — Szó van róla, hogy IX. Pius ő szentsége halálával a fővárosnak Olaszországhoz csatolása is kilátásba van helyezve; erről azonban levelező bizonyosat nem tud; csak annyit igaz, hogy néhány hét múlva fontos fordulatoknak leszünk tanúi.

A „Giornale di Roma” oct. 1-ről azt írja: Tegnap délután újabb garibaldista bandák rontották át a határon. Aquapendente s más helységek mellett törvén be Viterbo tartományba. Ezen szabad csapatok rabló csapatok módjára viselték magukat, élelmi szereket és pénzt zsarolván azon helységekkel, melyeket elvettek, s más erőszakoskodásokat is követvén el bennök. Csapatának közül több egyes osztály mozdult ki ellenük különféle pontokon. Epen most vesszük a távirati tudósítást, hogy ma reggel egy zuav osztály megverekedett egy csapat garibaldistával Canino mellett, s rövid harc után meg is szalasztotta. Midőn a zuavok a megszalasztott bandát a Campagnában üldözték, a lakosság tapssal nyilvánította örömet védői győzedelmé felett, s önszántukból tütek ki mindenféle a pápai czimert. Másfelől meg arról értesülünk, hogy több garibaldista csapatunk kezébe került, s néhányan megöltek. Ezen mozzalom közepett Viterbo város és tartomány lakossága rendületlen hűséget tanúsít a pápai kormány iránt.

Németország. Az október 5-iki müncheni kamaratülésben kijelentette Hohenlohe herceg, hogy Bajorországnak az éjszakai német szövetségbe való belépését nem látja tanácsosnak, miután az éjszakai szövetség-alkotmány fejlődése mindinkább le fogja vetkezni a valóságos egyesült államnak jellemét. Déli Németország nem veheti magát ennek alá. Valamennyi államnak a szövetségi akta formája szerinti egyesítése lehetetlen, mert Poroszország nem fog lemondani multvi győzelmének gyümölcseiről. Nem lehet egyébről szó, mint az éjszakai szövetség és a déli államok közötti államszövetségről, és az Ausztriával való szövetségről, és pedig utóbbi mint a nemzeti törekvések szükségese kiegészítése; a déli államoknak alkotmány-szövetsége Ausztriának vezetése alatt lehetetlen; erre vonatkozik közölgés nem is tett sem Franciaország sem Ausztria Bajorországnak javaslatát. Ausztria előtt, mint természetes szövetséges előtt nem szabad elzárni az utat, mely egyedül alkalmas az európai békét biztos alappon biztosítani.

Moldvában igen nagy izgatottság uralkodik; általános törekv s az oláh igát lerázni; minden nyílt szakadásra mutat, és a körülmények általában a minapi jassyi események jóval véresebb folytatásával aggasztanak; mindennütt orosz agitatio; Jassyban az előbbi események által hivatal vesztett egyének támogatására hazafüti bizottság alakult, mely forradalmi törekvéseit alig képes palástolni.

Legújabb.

Rómából a „Wiener Abendpost”-nak táviratozzák:

Egy 600 fegyveresből álló csapat állfólag Garibaldi fia által vezényelve most támadtatik meg. Más csapatok minden ponton visszanyomatnak. A pápai hadak teltek lelkesedéssel.

A „Mailänder Zeitung” florenzi levelezője a szeptemberi szerződés módosításairól ad felvilágosításokat:

fő pontok: a pápa souverain uralma Rómára szorítottatik. A hatalmasságuk köveket tartanak ott, Olaszország veszi át adóságait s a cath. hatalmak évi járulékot adnak. —

VEGYES.

Magyar tudományos akadémia. Két havi szünetelés után ismét összegyűltek e hó 7-én az akadémia tagjai, hogy újra művelés alá vegyék a „holt idény” alatt pihenni hagyott tét. A matematikai és természettudományi osztály tartá ülését, b. Eötvös József előkötlete alatt.

Mielőtt a szaktárgyak szőnyegre kerültek volna, a titokok négy akadémiai tag halálát jelenté. Kettő közülök magyar, kettő a nagy világ tudósa: B. Prónay Albert igazgató tag, dr. Almási Balogh Pál, Faraday Mihály, Mittermayer Károly.

Ezután Vész János Armin I. tag olvasott a „Biztosítási kölcsön”-ről. Az életbiztosítási módoknak egyik új neme az, melyet az értekező bemutat. Fejtegetése, fizetés elméleti s a biztosítási öszszegek mennyiségét szabja meg, a mint azok a halandósági táblák, a feltehető életkor, a fizetett s biztosítási kivánt öszszegek szerint arányosulnak.

Utána a titokok olvas néhány osztálytűlési jelentést. — Lenhossék József értekezését „Az emberi gerince-agyról” a kinevezett bírálók az akadémia évkönyvébe fölvehetőknek ítélik. — Egy korábban kinevezett bizottság jelentést tesz a földművelés, ipar és kereskedelmi miniszterium azon leiratára vonatkozólag, mely a decimál-mértékrendszernek Magyarországra behozatala iránt az akadémia véleményét kéri. A bizottság az eszmét igen ajánlatosnak tartja s az egyes részleteket illető nézeteit terjedelmes jelentésben adja elő. A mérték-rendszert gyökeresen át óhajítja alakítani, s a francia mértéket mind a hosszúság, mind a tért, és sulyra nézve, sőt az ékszerárusok mértékére is életbe kívánja léptetni. Azonban a mértékek nevének lefordítását nem tartja tanácsosnak. — A budai műgyetem tanuló ifjúsága, mint egy kilenczven aláírással, kéri Kruspér tanár urnak az akadémiahoz még a szünetelőt beadott művét minál előbb kinyomatni; emelögva a mű szokott módon bírálat alá boesztatják.

Ekkor az osztályülés öszszes ülésé alakulván Kubinyi Agoston, tesz jelentést a rima szombati gyűlésről, mely a tapasztalatokban felette gazdag s a résztvevők számára nézve minden eddigi nagygyűlésnél népesebb” vala.

Majd Vamberi Armin mutat be néhány újabb művet: egy párt Negri olasz tudóstól, s kettőt saját magától, u. m. egy esagatajtörök szótárt és chrestomathiat, s persiai utazásának egy újabb részlete leírását.

Most a szünetelő alatt egy behalmozódott titkári tárgyakra került a sor.

Első a belügyminiszteriumnak azon tudósítása, mely szerint a török szultán ő felsége megegedte, hogy egy magyar tudós a stambuli császári könyvtárát Mátyás király híres „Corvina thecaja” maradványainak kikutatása végett meg-szólíthesse.

Ennélfogva a belügyminiszterium mindennek előtt azt kívánja kijelöletni, ki lesz az akadémia küldöttje? A kérdéshez többen hozzászóltak.

Végre is a tárgy, véleményezés végett, a nyelv-tudományi osztálytervezetkezethez utasítatik.

Következik az elnökségnek egy jelentése, miszerint a budai vároldalon delejes észleletek tehetése végett egy alkalmas hely kieszközöltetett, s a szükséges építkezésre 150 frt utalványoztatik.

Pátkó néhai pesti ügyvéd 1400 frtot hagyott az akadémiajának.

Gróf Hadik Gusztáv gazdag könyvtárát az akadémiajának ajándékozta, s egyszersmind igéri, hogy képgyűjteményét is át fogja adni, csupán a nevsort s leltárt kizárva.

Bartalus István zenetörténelmi kutatásait a külföldi könyvtárakban óhajtván gyarapítani, kéri az akadémia, eszközöljön részére a segélyt külföldi útja megtehetése végett a kormánytól. A kérvény kiadottat a nyelv- és széptudományi osztályának.

Simonyi Ernő a florenzi okmánytár folytatását (400—800 lapok) küldi.

A félegyházi Petőfi-ünnepély rendezői kéri az akadémia, vegyen részt az ünnepélyben.

Dassix Lajos francia író, s az akadémiajának megválasztott tagja, beadja lemondását, „miután ő egy francia társaságnak nem tagja, s nem is kíván az lenni, tehát a magyar akadémia általi megsz. teltetést sem fogadhatja el.”

Végre egy egész halmaz könyvküldeményi értesítés zárja be a titokoknak jelentések hosszú sorát.

A jövő heti philozophiai, törvény- és történettudományi osztálytűlésre Thaly Kálmán felolvasása van bejelentve, „Berecsényi levelezése Károlyival.”

Kiadói üzenet.

Azon t. ez. előfizetőinkkel, kik lapunk I. számát reklamálják, van szerencsénk tudatni, hogy a **Mutatószám** egyszersmind első számunk tekintendő, miután oct. 1-jén más első számunk nem jelent meg.

Kiadó-tulajdonos és teljes szerkesztő:

ZOVÁNYI J. MIHÁLY.

T Ö Z S D E.

Pesti ár- és értéktőzsdé		Magyar értékpapírok árkelete.		Bécsi börze		Részvények.		Elsőbbségi kötvények.	
október 7. én.				október 5. én.					
Gabna-árak.	Súly- pontok	Ára mérőnkint							
Buza hánsági	86-87	5.90-6.00							
„ tiszai	88-89	6.10-6.20							
„ pesti	86-87	5.90-6.05							
Készpénz									
„ tiszai	88-89	6.10-6.20							
„ pesti	84-85	5.75-5.95							
Rozs	78-80	4.10-4.20							
Árpa	68-70	3.00-3.20							
Zab	68-70	2.75-2.90							
Kukorica	45-47	1.60-1.65							
Kukorica									
„ hánsági		3.80-3.90							
Bab		5.40-5.50							
Röles									
Repeze		6.00-6.10							
		5.87-6.00							
Záloglevelek.	Adva	Tartva							
Nemz. bank kisors. czűst	96.80	97.20							
Magyar földhitelintézeti	92.20	92.40							
Ausztriai	89.75	90.00							
	104.00	105.00							
Pesti keresk. bank	695.	705.							
Budai keresk. és iparb.	200	206.							
Pesti iparbank	212.	214.							
Magyar hitelbank	80.	80 1/2							
Pesti takarékpénztár	1300.	1320.							
Budai	425.	430.							
Pesti hengermalom	1290.	1300.							
Pannonia gőzmalom	2080.	2100.							
I-só budapesti gőzmalom	820.	825.							
Budai gyár-telep	515.	520.							
Concordia gőzmalom	770.	780.							
Budai királymalom	620.	628.							
I-só budapesti gőzmalom	700.	710.							
L. úpesti szeszőmítő	653.	655.							
Pestbudai butorkézmű	620.	295.							
Magyar biztosító-társulat	250.	255.							
Pannonia viszonbirt. társ.	215.	220.							
Pesti biztosító-intézet	81.	81.							
Magyar észak. vasút	410.	415.							
Kereskedelmi épület	300.	400.							
Lánchíd	375.	385.							
Alagút	72.	73.							
Magyar földh. záloglevel	91.	90 1/2							
Pesti keresk. b. zálogl.	97.	97 1/2							
Államadósság.	Adva	Tartva							
5% osztr. értéki	51.20	51.40							
„ adómentes	57.10	57.30							
„ nemzeti kölcsön	64.90	65.10							
„ metálliques	55.25	55.50							
1860 ki öszszjegy	84.	81.20							
Magyar földterhm. kötvény	68.	68.50							
Bánáti	66.50	67.							
Horvát	63.	69.							
Erdélyi	63.	64.							
Sorsjegyek.	Adva	Tartva							
Hitelintézeti	100	123.							
Dunagőzhajózási	40	85.75							
Budai	23.	24.							
Eszterházy hg.	100.	102.							
Salm	29.	29.50							
Pálly	21.50	22.50							
Clar	24.	25.							
St. Genois	23.	23.50							
Windischgütz	17.	18.							
Waldstein	18.50	19.50							
Reglevich	10	12.							
Nemzeti bank	682.	684.							
Hitelintézet	174.10	174.30							
Magyar hitelbank	81.75	82.25							
Alsó-ausztr. esc. társulat	603.	606.							
Anglo-osztr. bank	104.	104.50							
Ausztriai földhitelintézet	155.	160.							
Északi vasút	1670	1675							
Allamvasut	233.40	233.60							
Déli vasut	178.50	179.							
Erzsébet vasut	138.25	138.75							
Gal. Károly Lajos vasut	205.50	206.							
Lemberg csern. vasut	170.25	170.75							
Cseh nyug. vasut	138.75	139.25							
Dél.-ész. ném. öszszeköt. vasut	120.	120.50							
Tiszai vasut	147.	147.							
Magyar észak. vasut	79.	81.							
I-só erdélyi vasut	131.75	132.25							
I-só ausztriai Dunagőzhajó-	473.	475.							
Zási társaság	375.	380.							
Pesti lánchíd									
1862 Erzsébet vasut	89.75	90.25							
1867. államvasut	114.50	115.							
Déli vasut	103.25	103.75							
Északi vasut	94.50	95.							
Cseh nyugoti vasut	94.25	94.75							
Tiszai vasut									
Gal. Károly Lajos vasut	98.25	99.							
Magyar észak. vasut									
Lemberg csernov. vasut	83.75	84.25							
Erdélyi vasut	80.75	81.25							